

ХІІ КАРЭЛІЦКІЯ ЧЫТАННІ

Традыцыі асветніцтва цягнуцца на карэліцкай зямлі з даўніх часоў. Тут нарадзіліся таленавітыя пісьменнікі і вучоныя, творы якіх увайшлі ў скарбніцу сусветнай літаратуры і навукі. Асветніцкія традыцыі працягваюць навукоўцы – удзельнікі Карэліцкіх краязнаўчых чытанняў, што ўпершыню адбыліся ў 1993 годзе і доўжацца па сённяшні дзень. 24 гады таму дапамог распачаць гэтую справу Нацыянальны навукова-асветніцкі цэнтр імя Ф.Скарыны на чале з прафесарам Адамам Мальдзісам, а сёння яе працягваюць вучоныя Інстытута гісторыі НАН Беларусі. Матэрыялы канферэнцый выдадзены і з'яўляюцца каштоўнай крыніцай ведаў пра гісторыю Карэліцкага раёна і яго славуных людзей.

10 лістапада ў Карэлічах адбыліся чарговыя ХІІ Карэліцкія чытанні. Навукова-практычная канферэнцыя, якая была арганізавана райвыканкамам пры падтрымцы Інстытута гісторыі НАН Беларусі, сабрала больш за 20 удзельнікаў – навукоўцаў Акадэміі навук Беларусі, БДУ, Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі, Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка “Нясвіж”, музея “Замкавы комплекс “Мір” і карэліцкіх краязнаўцаў. Тэматыка канферэнцыі “Штодзённасць жыхароў Карэліцкага рэгіёна Х – ХХ стст.” дала магчымасць ахапіць шырокае кола пытанняў, паглыбіцца ў мінулае, пачынаючы ад падзей далёкага каменнага веку да сучаснасці.

Вось ужо шмат гадоў даследуе стаянкі старажытных людзей у Карэліцкім раёне археолаг і настаўнік Уладзімір Хартановіч. Ён адкрыў і даследаваў гарадзішча ранняга жалезнага веку каля в. Варонча, стаянкі неаліту і ранняй бронзы каля в. Уша; знайшоў і перадаў у раённы музей шмат цікавых знаходак. Выпускнік Карэліцкай школы, для якога археалогія стала часткаю жыцця, прыязджаючы ў час летняга адпачынку ў Карэлічы, вандруе па раёне ў пошуках новых археалагічных аб'ектаў. На канферэнцыі ён абагульніў вынікі сваіх знаходак на новых стаянках каменнага веку каля в. Уша і паабяцаў перадаць знойдзеныя артэфакты ў раённы краязнаўчы музей.

Навукоўцы А.Радаман і Я.Глінскі засяродзілі сваю ўвагу на гісторыі родаў Вобрынскіх (XVII ст.) і Пантусовічаў (XV – XVIII стст.). Пра гісторыю маёнтка Карэлічы і праблемы жыцця мястэчкаўцаў у XVII – XVIII стст. расказалі загадчык аддзела крыніцазнаўства і археаграфіі Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук А.Доўнар і аспіранты Я.Сурскі і А.Яраш.

Супрацоўнікі Замкавага комплексу “Мір” распавядалі пра ўстановы адукацыі ў мястэчку Мір у XIX – пач. XX стагоддзяў, гісторыю мірскага ўніяцкага базыльянскага манастыра і развіццё турызму на Наваградчыне ў міжваенны час. Кандыдат гістарычных навук І.Ганецкая пазнаёміла з археалагічнымі даследаваннямі палаца Святаполк-Мірскіх у апошнія два гады.

Шэраг выступленняў на канферэнцыі быў прысвечаны культуры карэліцкай зямлі і знакамітым ураджэнцам Карэліччыны. Цікавы даклад пра помнікі ікананісу Карэліччыны прадставілі на суд слухачоў супрацоўнікі Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі. Творчасці Янкі Брыля і Вольгі Іпатавай прысвяцілі свае даклады літаратуразнаўцы Нацыянальнай Акадэміі навук. Аўтар гэтага артыкула пазнаёміла ўдзельнікаў канферэнцыі з цяжкім лёсам ураджэнца вёскі Трашчычы, рэдактара “Беларускай газеты” Алеся Карповіча, які вышэйшую адукацыю набыў у 1920-я гады ў Празе.

Матэрыялы дзвюх апошніх канферэнцый плануецца ў хуткім часе выдаць асобным зборнікам.

Святлана КОШУР,

член Саюза пісьменнікаў Беларусі, краязнаўца.

На здымках: у час канферэнцыі. З археолагам У.Хартановічам.

